Unilabs

Rozhovor

Keď chýbajú klinické príznaky, rozhoduje laboratórna diagnostika

Subklinický priebeh metabolických, endokrinologických a onkologických ochorení patrí medzi významné výzvy veterinárnej praxe, osobitne pri starostlivosti o zvieracích geriatrických pacientov. MVDr. Tomáš Scheer približuje význam preventívneho laboratórneho monitoringu pri klinickom rozhodovaní, včasnom záchyte patologických zmien a tvorbe individuálneho diagnostického plánu.

MVDr. Tomáš Scheer

Ako sa podľa vašich skúseností mení postoj majiteľov spoločenských zvierat k prevencii a pravidelným veterinárnym kontrolám?
V posledných rokoch vnímam v tejto oblasti výrazný posun. Majitelia zvierat prikladajú preventívnej a pravidelnej veterinárnej starostlivosti čoraz väčší význam. Potvrdzujú to aj výsledky prieskumu AnimalhealthEurope z roku 2025: každoročnú veterinárnu prehliadku považuje za potrebnú 87 % respondentov, pravidelné očkovanie podporuje 78 % a ochranu proti kliešťom a blchám 82 % opýtaných.[1] Rastie aj záujem o preventívne vyšetrenia krvi, kontrolu chrupu a hmotnosti či sledovanie zdravotného stavu starších zvierat. Domáce zvieratá sú čoraz častejšie vnímané ako plnohodnotní členovia rodiny, čomu zodpovedá aj väčšia pozornosť venovaná ich zdraviu, výžive a kvalite života.

S ktorými skupinami ochorení sa v súčasnosti častejšie stretávate vo veterinárnej ambulancii?
V rámci vlastnej ambulantnej praxe však čoraz častejšie riešim metabolické, geriatrické a onkologické ochorenia zvierat. Majiteľ môže prvé príznaky týchto ochorení prehliadnuť alebo považovať za prirodzenú súčasť starnutia. Pacient sa preto niekedy dostane k diagnóze až v pokročilom štádiu, keď sú terapeutické možnosti užšie a prognóza menej priaznivá. Pravidelné preventívne kontroly a včasná diagnostika tak zásadne zvyšujú pravdepodobnosť skorého záchytu aj úspešnej liečby.

Ktoré ochorenia môžu zostať dlhší čas skryté, hoci zviera navonok pôsobí zdravo?
Bez nápadných klinických prejavov sa môžu dlhodobo vyvíjať najmä ochorenia obličiek, štítnej žľazy, pečene a srdca, ale aj nádorové procesy. V štúdii zahŕňajúcej 259 zdanlivo zdravých mačiek starších ako sedem rokov sa skryté ochorenie zistilo až u 21 % ; najčastejšie išlo o chronické ochorenie obličiek a hypertyreózu.[2] Najmä pri starších zvieracích pacientoch je preto dôležitý pravidelný zdravotný monitoring, ktorý kombinuje klinické vyšetrenie s analýzou krvi a moču. Počiatočné štádiá ochorení nemusia vyvolávať zmeny ľahko rozpoznateľné majiteľom a nie vždy sa odhalia samotným klinickým vyšetrením. Cielená diagnostika môže zachytiť patologický proces ešte pred nástupom príznakov, a tým podstatne zlepšiť možnosti liečby i kvalitu života pacienta. Súčasťou našej práce preto musí byť aj aktívne vysvetľovanie významu preventívnych vyšetrení majiteľom zvierat.

Ako sa navzájom dopĺňajú klinické vyšetrenie a laboratórna diagnostika pri včasnom odhaľovaní ochorení?
Východiskom veterinárnej diagnostiky naďalej zostáva klinické vyšetrenie, hoci rozsah dostupných laboratórnych metód neustále rastie. Dôkladná anamnéza spolu s komplexným vyšetrením pacienta pomáhajú veterinárnemu lekárovi určiť správny smer ďalšieho diagnostického postupu. Laboratórne výsledky potom prinášajú objektívne informácie o zdravotnom stave, overujú a spresňujú klinické podozrenia a môžu odhaliť aj procesy, ktoré sa zatiaľ neprejavili navonok. Najvyššiu výpovednú hodnotu preto prináša prepojenie kvalitného klinického vyšetrenia s cielene indikovanou laboratórnou diagnostikou.

Podľa akých kritérií by sa mala určovať frekvencia preventívnych prehliadok a laboratórnych kontrol?
Jeden interval preventívnych kontrol nemožno uplatniť na všetkých pacientov. Frekvenciu vyšetrení je potrebné nastaviť individuálne podľa veku, plemenných predispozícií, aktuálneho zdravotného stavu, životného štýlu a anamnézy zvieraťa. S pribúdajúcim vekom by sa mali preventívne prehliadky aj laboratórne kontroly spravidla vykonávať častejšie. Intenzívnejší dohľad si vyžadujú aj jedince s genetickou predispozíciou, zvieratá v zhoršenej kondícii a pacienti s opakovanými zdravotnými ťažkosťami. Úlohou veterinárneho lekára je na základe celkového posúdenia vytvoriť preventívny plán, ktorý zníži riziko vzniku závažného ochorenia alebo jeho neskorého rozpoznania.

[1] https://animalhealtheurope.eu
[2] https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov

Odborný pohľad laboratória

MVDr. Nicole Babiaková
laboratórna diagnostička – veterinárka, Unilabs Slovensko

Aký je rozsah preventívneho diagnostického profilu a čo možno z jeho výsledkov vyhodnotiť u klinicky zdravého zvieracieho pacienta?
Základ prevencie tvorí vyšetrenie krvného obrazu a diferenciálu leukocytov. Preventívny diagnostický profil je zostavený ako komplexný súbor laboratórnych ukazovateľov, prostredníctvom ktorých možno posúdiť základné metabolické funkcie a funkčný stav dôležitých orgánov. Kontrolný profil zdravia od Unilabs Slovensko zahŕňa napríklad glukózu, močovinu, kreatinín, celkové bielkoviny, albumín, globulíny, bilirubín, žlčové kyseliny, pečeňové enzýmy, amylázu, elektrolyty, vápnik, fosfor a cholesterol. Výsledky tak veterinárnemu lekárovi poskytujú súhrnnú informáciu o funkcii obličiek a pečene, energetickom metabolizme a vnútornom prostredí organizmu a zároveň môžu upozorniť na začínajúce patologické zmeny.
U staršieho pacienta možno využiť rozšírený geriatrický profil. Ten obsahuje aj fruktozamín a triacylglyceroly a v závislosti od zvoleného variantu môže zahŕňať SDMA, pankreatickú špecifickú lipázu alebo celkový T4.
Profilové vyšetrenie prináša komplexný súbor výsledkov z jedinej vzorky pri nižšej spotrebe séra. Jeho dôležitým prínosom je možnosť identifikovať skryté alebo počiatočné štádiá ochorenia ešte predtým, ako sa rozvinú klinické príznaky.

Ktoré predpoklady považujete za rozhodujúce na presnú diagnózu, vhodnú liečbu a následný monitoring zvieracieho pacienta?
Za zásadnú považujem spoluprácu veterinárneho lekára so spoľahlivým a kvalitným laboratóriom. Práve tá vytvára podmienky na presnú diagnostiku, správnu voľbu liečby a účinné sledovanie zdravotného stavu pacienta. Mnohé ochorenia nemožno spoľahlivo rozpoznať iba klinickým vyšetrením, preto sa moderná veterinárna medicína bez laboratórnych analýz nezaobíde. Časť vyšetrení síce možno realizovať priamo na pracovisku, nie vždy je však k dispozícii potrebný rozsah metód a požadovaná kvalita. Renomované externé laboratórium sprístupňuje široké spektrum špecializovaných vyšetrení a presné výsledky nevyhnutné na zodpovedné klinické rozhodnutia v prospech pacienta. Významnou pridanou hodnotou je pre nás aj možnosť konzultovať namerané výsledky priamo s laboratórnymi odborníkmi.

Reg. značka: SK/MISC/B2B/MKT/2608/033